

УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ
ВИХОДИТЬ У КАТЕРИНОСЛАВІ ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ.

2-го марта 1912 року.
Рік другий.

№ 5.

КАТЕРИНОСЛАВ.
ЦІНА 10 к.

У М О В И П Е Р Е Д П Л А Т И :

на рік 2 р. 40 к., на півроку 1 руб. 20 к., на 1 міс. 20 к., кожне число нарізно 10 к
Гроші треба посилати на адресу: Катеринослав, Проспект, книгарня М. Лозинської для редакції „Дніпрових Хвиль“, або Московська, 7, К. Е. Котову. Просимо шановних передплатників, посылаючи гроші, подавати точно вище зазначену адресу.

ЗМІСТ: Великі роковини.—Діти в поезії Шевченка—Л. Жигмайло. Як жило славне низове запорожське військо—Д. І. Яворницького (далі). До портрета Т. Г. Шевченка—сонетъ Т. Романченка. До 40-літнього ювілею літерат. діяльності Ів. Франка. З поезій—В. Тарноградського. З українського життя.—Новини нашого письменства. Дописи. Книжки, надіслані до Редакції. Оповідки.

Читаючи треба вимовляти **И** як **Ы**: риба—рыба, і як **и**: сінн—синь, є—йе мое—моё, є—э тебе—теба.

Великі роковини.

Катеринослав 26 феврала.

День 26 феврала давно вже зробився українським національним святом. В цей день серця тисячів людей на всьому просторі широкої

Руси-України б'ються гарячіше, а думки линуць до любого Поета, пам'ять якого зробилася священною для кожного українця, який любить свій рідний край і свій народ.

Блукаючи по безлюдних степах азійських не даремне Господа бла-

гав Поет, щоб наше слово не вмірало: він виблагав. Слово українське не вмерло. Воно буде жити вічно і боронитиме народ наш од духовної неволі й тьми. Бо нема міцнішої зброї за те слово; воно безсмертне, як безсмертна правда, яку можна притлумити на часину, можна приховати, але знищити зовсім—не можна.

Коли вмірав Шевченко у холодному Петербурзі, коло його стояла лиш невеличка куша освічених земляків, які заприсягнули перед домовиною Великого Кобзаря бути вірними його заповітові. Велика народня маса, якої сміливим оборонцем виступив перед усім світом Кобзарь, ще німувала. Та ось минуло пів століття, і бачимо, що тих духовних дітей Поета, які йдуть під його стягом, стали тисячі. Імя Поета тепер лунає од краю до краю широкої землі, де тільки живуть українці. Перед тим імям схиляються з повагою чужинці. Імям тим на знак шаноби називають просвітні інституції, школи, товариства, вулиці називають, монумента ставлять у серці землі української—у Києві. „Кобзарь“ Шевченків, як весняна ластівка, давно вже став любим гостем під сільською стріхою, і мало мабуть тепер зосталось письменних українців, які б не знали, або принаймні хоч не чули, хто такий був Тарас Шевченко. А єсть такий куток землі нашої—Галичина, де твори шевченкові вчать по усіх школах, од сільської до університету.

Мабуть немає на цілому світі другого поета, якого б так щиро й

гаряче любили, як любить Шевченка українське громадянство. І не тільки тому, що Шевченко—наш найбільший поет, краса і гордощі українського письменства, але найдужче через те, що сам він—втілена любов до усіх страждущих, скорбних, що поезія його—перейнята палкою любовію до людини і глибоким обуренням на світову неправду й зло. Скільки є великих світових поетів, роковини смерти яких стоять порожньою датою в календарі, хоч твори їх вчать що-дня у школі, і імя їх усе на устах у кожній цивілізованій людини. Не те з Шевченком: день 26 фебруаля всенародне українське свято; це свято з кожним роком приймає все більш широкий характер, і цей день смерти став днем свята перемоги над нею невмирущого життя.

Нехай же і наш слабкий голос прилучиться до могучого хору голосів, які в цей день воздають славу Великому Поетові, нехай і наше почуття безмірної поваги і любови приєднається до того почуття, яке особливе горяче палає у сьогоднішній день в серцях тисячів синів нашої України!

Діти в поезії Шевченка.

„О, діти, діти! Велика Божа благодать!“ — каже в одній з своїх поезій Шевченко.

Рідко можна зустріти поета, який би з таким благоговінням вимовляв слова „дитя“ і „мати“, як це робив незабутній велетень нашої літератури.

Дитя для Шевченка, яке б воно не було, це найкращий скарб на світі, але дитя маленьке беззахистне не можна уявити собі без матери, яка для того, щоб з маленького шматочка живого мяса змогла вирости здорова сильна людина, повинна віддати частину свого життя йому, цьому маленькому немовляткові.

Це така звичайна річ, перед якою рідко хто зупиняється, так само, як і перед тим, чому сонце світить, чому вітер віє. Ми звикли до цих зъявищ ще змалку тай не помічаємо їх, але це ми, звичайні люди.

Шевченко ж не був звичайною людиною, він був великий художник, тому-то він зупинявся і задумувався над тим, на що ми не звертаємо уваги; мало того, він теж, яко художник, умів знаходити в цих звичайних зъявищах прояви вищої духовної краси; заслуга його уявляється нам в тому, що він зумівши побачити крізь видиму фізичну форму, красу моральну, показав її нам, людям „незрячим“; як на одну таку картину, намальовану нашим поетом, вкажемо на вірши „Мати покритка“:

„У нашім раї на землі,
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим“.

Прочитавши ці слова кожен уявляє собі молоду жінку з маленькою дитиною, що „як янголятко нічого не знає“ та дивиться на мир Божий ясними очима. Красиво справді, що й казати! Але не перед цією красою зупинився Шевченко, цей покривджений долею бурлака, ні, він зупинився перед красою матери та дитини, як перед картиною моральної краси,—краси великого материнського почуття, перед цією

красою поетаві хотілося молитись, мов перед образом святим

Тієї матері святої,
Що в мир наш Бога принесла“.

Цю божественну красу материного почуття наш поет умів бачити в таких звичайних проявах, як те, що

„Вона (мати) серед ночі встає
І стереже добро своє“.

Це ж знов таки дуже звичайна картина материної інстинктивної любови, і ми знаємо, що ця інстинктивна любов до свого порождення дана самою природою і не тільки людям, але й звірям.

Розуміється, це добре знав Шевченко, але він великим розумом художника прозрівав і те, що ні одне створіння крім людини не може зруйновати в собі цей інстинкт; аджеж він знав, що є такі матері, що вміють „тільки привести дитину“, а виростити, доглядіти не вміють. Нема що й казати, що наш поет од усього серця схилився перед тією матіррю, що вміє любити своє дитя, та й не тільки тоді, коли вона може пишатися ним перед усім світом, гордо кажучи: „це моє“, але і тоді, коли їй доводиться ховатись з своєю дитиною під тинами:

„Бо й пташка іноді пізнає
І защебече: „Он байстрия
Несе покритка на базар“.

Важко, тяжко такій матері, а всетаки вона любить тее „поганеє чадо“, з якого бува не вийде нічого, або вийде „сатана безрога“.

Поет наче обурюється на цю сліпоту материного почуття, але в цій сліпоті, в цій стихійній любові до своєї дитини і криється велика, вічно творча сила, що дає людям спроможність жити не тільки для себе і в собі, але і в своїх дітях.

Звичайна людина, не маючі дітей, не уявляє собі мети для життя:

на що його жити, на що дбати, коли не маєш, кому покинути своє нажите добро:

„Тяжко дітей годувати
У безверхій хаті“,

каже Шевченко, але

„ще гірше старітисся
У білих палатах,
Старітисся, умірати,
Добро покидати

Чужим людям, чужим дітям“.

Так думає та почуває звичайна людина, поглядаючи на своє придбане добро.

Що ж повинна почувати людина багата духовно, яка почуває, що вона володіє великими духовними скарбами? Такою людиною і був наш славний поет; ми казали в попередніх рядках, що ні одне створіння не може дійти до такого знищення природних інстинктів, як людина, але і піднятись на найвищу ступінь моральної досконалости може теж тільки людина.

Тільки людина може бачити в своїх дітях не просто „плоть од плоті“ та „кров од крові“, але будущину усїєї людськості. Працювати для цієї будущини, розчистити для неї шлях по дорозі до ідеала вищого добра і правди—ось завдання тих людей, у яких природний батьківський інстинкт досягає вищої форми розвитку.

Люди з таким свідомим батьківським інстинктом можуть, не маючи своїх дітей рідних ім по крові, усім серцем горнутись до усього молодого, що починає жити. Ось чому для Шевченка, в якому, як в людини геніяльної, усї звичайні людські прикмети досягали найвищого розвитку, дитина була символом будущих поколінь, тих, що прийдуть після нас, та одержавши наші духовні скарби, будуть кращими за нас.

Усім серцем, усім єством своїм линув наш поет до цих молодих паростів; для нього не було страшнішої думки, як та, що він може прожити усе життя і „не кинуть думки за собою на цій окраденій землі“. Шевченко визнавав свій талан, цей духовний скарб, що дав йому Господь, тому він не міг спокійно думати про те, що, може, його на Україні, яку він любив усім серцем „ніхто і згадувать не стане“, і не скаже батько синові „молися, сину, за Україну його замучили колись!“ Оце поринання допитливим оком у далеку будущину і примушувало нашого поета любити дітей так, як він їх любив; любив тоді, коли воно мале немовлятко, на руках матери дивиться на світ Божий ясними очима.

Любив і тоді, коли воно підрастає, та починає що день Божий приносити радощі тому, хто його любить, хто про його дбає. Але ще більше любив наш поет тих підрастаючих дітей, про яких нема кому дбати, яких нема кому доглядати; про цю любов до занедбаних, покинутих дітей читаємо у Шевченка:

„Иноді така печаль
Оступить душу, аж заплачу!
А ще до того, як побачу
Малого хлопчика вь селі:
Мов одірвалось од гіллі,
Одно-однієньке під тинном
Сидить собі в старій ряднині“...

Тяжко боліло серце Шевченка за цих самотніх покинутих дітей, тим більше боліло, що в їх долі він бачив свою долю, адже вони нагадували йому власну сумну молодість, і подивившись на хлопчика під тинном, послі каже:

„Мені здається, що це я,
Що цеж та молодість моя!“

Ми усї знаємо, яка важка та сумна була молодість нашого великого поета, тай усе його життя вза-

галі це була одна суцільна несправедливість долі: так кохати свій рідний край, свою Україну і провести найкращу пору життя не з своєї волі далеко від неї, в Оренбургських степах. Так любити свої думки „мережані“, і не мати змоги довгий ряд літ висловлювати їх! так шукати усім серцем другого серця, до якого б пригорнутись усією душею своєю, і прожити уже життя і вмерти бурлакою:

„Сиди один в холодній хаті:
Нема з ким тихо розмовляти,
А ні порадитись—нема,
А—нікогісенько нема!
Сиди,—
І нікогісенько не жди!...

Такі гіркі слова виливались часом з замученого серця нашого дорогого кобзаря, але здорове почуття ніколи невмірущої надії навмисно не вивляло йому другі думки, і вдивляючись допитливим оком у будучину, Шевченко гадав:

„А може тихо за літами,
Мої мережані сльозами
І долетять коли-небудь
На Україну, і падуть,
Неначе роси над землею,
На щире серце молоде
Сльозами тихо упадуть.“

До цього „молодого серця“ і лив думкою навік незабутній співець, мріючи про те, як воно привітає та поділить його думки:

„І покиває головою,
І буде плакати зо мною
І може, Господи, мене
В своїх молитвах помяне!“

Тільки ці поривання в далечинь віків, ця надія та віра в дітей і були причиною тієї благовійної любови до усього молодого, починавшого жити; в цій ж таки любові до дітей і треба шукати причину того, що Шевченко, не вважаючи на усі сумні пригоди свого життя, зоставався молодим серцем до кінця днів своїх.

Вже в 1860-му році, за півроку до своєї смерти він писав:

„Не нарікаю я на Бога,
Не нарікаю ні на кого.
Орю
Свій переліг, убогу ниву
Та сію слова: добрі жнива
Колись то будуть“.

Надія на ці добрі жнива, які колись то будуть, і підтримувала нашого Кобзаря; він своїм здоровим батьківським інстинктом, освітленим розумом, сподівався, що не вважаючи на те, що він жив тай помер бурлакою, знайдуться колись такі душі, що в добру годину згадають його, „дякуючи як своя дитина“. Це почуття і ріднило Шевченка з дітьми, яких він любив щирою, неізреченою любов'ю. Рисами цієї любови осяяні, наче мягким світлом, усі ті твори нашого поета, де йому доводиться згадувати про „дитя“, в якому він допитливим оком геніяльної людини бачив прообраз грядущих кращих поколінь, і тому то у нашого незабутнього співця так щиро од усього серця вирвалися слова: „О діти, діти—велика Божа благодать!“

Л. Жигмайло.

Як жило славне низове за- порожське військо*).

(Далі).

Очевистим виразом цієї громади була рада, се-б то військової совіт, військове народне віче. На тій раді мало право бути усе, без виключки, козацтво, починаючи з військової старшини і кінчаючи сіромашнею, чи хоч простолюдством. Там усі були рівні: кожний мав однаковий з другим голос, кожний міг одвертати думки та заходи друго-

*) Див. № 4 „Дн. Хв.“

го і на-томіст виставляти свої власні думки та заходи; а про те коли громада нарешті повершала що-небудь на раді, то те було і свято і обов'язково для всіх без виключок.

Таке рівноправство панувало в Запорозжжі не тільки в військових радах, панувало воно в обранні старшини, в управах в Січі, паланках, курінях, школах, навіть в трапезах по куренях.

Таким порядком запорожська громада в своєму політичному укладі доходила до певного ідеалу рівноправства, якого не бачили люде ні класичного миру (Спарти та Афин), ні люде середніх і нових віків. В Запорозжжі ні значний рід, ні старшинство років, ні багатство не мали ніякої ваги; тільки вдача кожного чоловіка, се-б то розум, одвага, знання, спритність, розсудливість — це все і тільки це звертало на себе увагу козацтва і висовувало чоловіка уперед цілого стада.

До певного свого розвитку запорожська громада дійшла в XVI і найбільш в XVII столітті, але на протязі XVIII століття вона почала потроху обмежуватись російським державством і нарешті в 1775 році трагічно скінчила своє політичне життя.

Які ж були військові засоби у запорожського козацтва, що давали йому і міць, і славу і розносили його ім'я по всьому світу?

Військові засоби у запорожців, се-б то військова гармата, піхота і флот, були великі, особливо перша.

Гармати здобували запорожці на Україні, вгороді Глухові, далі в Польщі, Туреччині і Росії, робили теж і в самій Січі, так звані ковані гармати. Запорозжці перші постановили свої гармати, замість важких возів, на легкі лафети і тим, як про те каже історик Всеволод Каховський,

зробили цілу епоху в військовій справі.

Піхота запорожська уміла містечки робити так званій табор, чи хоч вагенбург. Коли запорожці, в хвилину несподіваного ворожого натиску, устигали замкнутись у табор, се-б то в середину великого круга із кріпких возів, поставляних колесо до колеса і скованих залізними цепами один до другого, тоді вони сиділи там немов в неприступному замчищі і палили звідтіля на всі на чотирі вітри, не підпускаючи до себе близько своїх ворогів.

Запорозжські могильники, се-б то, по теперешньому кажучи, сап'юри, теж були незрівняні. Земляні фортеці їх і теперечки чисто таки дивують спеціалістів військової справи. Відомий знавець військових справ, генерал М. І. Драгомиров, дивлячись на останки запорожських земляних окопів, доводив, що запорожське низове козацтво у цій справі попередило усіх військових інженерів віка французького короля Людовика XIV. Та воно й не диво, доводив той же генерал Драгомиров, бо коли дати волю творчості у цьому ділі громаді, то вона краще причалитця до місця, ніж кожний поодиноці, хоча б і спеціаліста військової інженерної справи.

Не с-так високо, як військова гармата та піхота, стояв у запорожців флот. Запорозжці плавали по Дніпру та по Чорному морі на своїх довгих, з веслами та парусами, чайках. Великих суден вони зовсім не знали, як ото, наприклад, турецькі кгадрікги, або каторги, і правити ними зовсім не вміли. Зате вони сміливо впливали на своїх чайках далеко у Чорне море, сміливо нападали на великі турецькі кгадрікги і добре справлялись з ними. Оточивши на легких і жвавих чайках важкі і неповоротні кгадрікги,

пловці счіплялись з ними залізними крючками, мерщій притягали їх до себе, потім духом кидались у середину кгадрікг, рубали, хто чим попав, турецьких пловців, хапали у руки усяке добро, далі швидко запалювали кгадрікги огнем і пускали їх у море, на дно, після чого слободно пробірались у самий Стамбул і „давали нюхати козацького пороху самому султанові під самий ніс“.

Не було на світі тієї зброї, якої б не знали запорожці: арабські ядамашки, се-б клинки дамаської сталі, турецькі янчарки, або яничарські шаблі, гишпанські пістолі, капказські ятагани, усякі мушкети, французські тромблони—усе те і инче знали запорожці, дуже кохались в тому і давали великі гроші за те. Добра шабля коштувала запорожцеві і добрі гроші: неменьч 8 карбованців штука. Це певне великі для тих часів гроші, коли ми скажемо, що пара добрих волів коштувала у запорожців тодіж таки три карбованця грошей.

Але не однією тільки зброєю могутні були запорожці. Вони міцні були ще й через те, що кріпко вірили у Бога, надміру любили святе писання і дуже поважали духовничий чин. Один столітній дід запорожського роду казав про запорожців так, що хто не був запорожцем, то той не вмів і Богові молитись гаразд. І справді, з молитвою до Бога запорожці виступали у похід, на війну, з молитвою повертались вони і з походу; прибувши в Січ, завжди „воздавали хвалу Богові молебнымъ пѣніемъ и веселою арматною стрельбою“. Перед тим, як виступати супроти ворога у похід, запорожці часто засилали своїх оповістників скрізь по селах та по городах, і ті скликали православний

люд на війну супроти ляха-католика, або ж турка-бусурмена боронити святу православну віру святий божийх рест. „Хто хоче, щоб його за віру християнську посадили на палю, хто хоче, щоб його четвертували, колесовали, хто ладен перетерпіти усякі муки за святий хрест, хто не боїтця смерті—приставай до нас. Нетреба лякатись смерті: її не встережешся. Таке козаچه життя“.

Кріпкі були запорожці ще й через ті закони, якими судили у них. „У запорожців, каже їх древній літописець, за одно путо вішали на дерево“ (як хто украде путо). І справді, ворюгам, злодіям, зрадникам, гвалтовникам, усім тим, які ламали стародавні козацькі звичаї, не було у запорожців помилювання: таких приковували на цеп до військової гармати, били серед площі, коло стовпа, дубовими кіями, вішали на шибениці, садовили на гострі палі, перебивали руки, або ноги і завдавали инчі кари. Через те-то хоча в Запорожже сходились люде ледве не з усього світу, але там така була чесність, що коли хто із чужих, або хоч із своїх людей загубе инколи гамана з грішми, або що инче, дуже коштовне, він зоставався спокійний, бо хто тільки найде загубляне, зразу приносе свою нахідку на січову площу і об'являє усій громаді.

На які ж кошти жило запорожське низове військо?

Кошти у запорожців були великі. Спершу всього жаловання од російських царів, звичайно 6,660 карбованців на все січове військо на рік; далі податки од кожного диму, се-б то од кожної хати в селах та зімовниках по карбованцю од диму; потім того прибутки од усіх крамарів за право продажу в

Запорожжі усякого краму та бакалії, а найбільш од продажу горілки, „доброї“ (60 карбованців куфа) „оковитої“ (37 карбованців куфа) і „красної“ (15 карбованців куфа). Опріч того великі здобичі од війни і добрі збори за переправи усяких ватаг через річки в Запорожжі, так зване „мостове“. В 1688 році запорожці узяли того „мостового“ на одному Переволочанському перевозі 13000 карбованців за рік.

Торг у запорожців був теж і великий і дуже прибутний для них — з росіянами, українцями, ляхами, волохами, турками, татарами, греками, вірменами, італійцями. Усю весну і все літо прибували до Січі великі судна з ріжним крамом то з Турції та Греції, то з Італії, Волощини та инчих земель.

Через запорожські вольності тягнулись два великі одвічні шляхи— із глибині Росії Муравський і од столиці Польщі Чорний шлях; обидва шляхи йшли, не минаючи Запорожжа до Перекопу і далі у Крим. Опріч сухопутних шляхів через Запорожже проходила велика водяна дорога по річці Дніпру, потім по Дніпровому лиману і далі Чорним морем та Боспором у Царьград. Усе, що було найкращого і найдорогшого у східних краях, усе те йшло через Запорожже і несло укупі з собою і моральну і матеріальну культуру, яка тільки вона тоді була.

Скотарство у запорожців велось теж і дуже широко і дуже прибутно для них. Та воно й не дивно те, бо де ж у світі були такі степи, як у Запорожжі? Там трави такі високі були, що із-за них не видко було і волів з рогами і іздця на коні верхи. Тому ж то і не диво, що на запорожських степах із—прежда віків пасся так званий сірий, або черкаський товар, м'ясо якого уважалось за

найкраще скрізь і йшло не тільки в Московію, але геть далі і за межу її. Роги, які теперечки знаходяться инколи в степу од колишніх запорожських биків—це роги не товару, а чисто якихся велетнів степових.

Як славився скрізь по світові запорожський товар, так само славились і запорожські коні скрізь. Не треба забувати того, що запорожці були всесвітні вояки, а для вояки та ще такого, який гарцював завжди в степу, потрібний був і добрий кінь. Найдорогший кінь вважався у запорожців жеребець вороно-строкатої масті, під кошового отамана; він коштував 40 карбованців грошей, велика сума для того часу. Англик Клавдіус Рондо, що жив кілька років проміж запорожцями, каже, що кожний козак мав у себе 10, або й 20 штук коней. У козацької старшини коней була ціла сила. Кошовий Калнишевський продав якось-то одразу 14000 голов коней; у полковника Колпака татари, наскочивши на його зімовник, захопили 7000 голов коней. Запорожські коні були у великій славі в східній і західній Європі: їх охоче купляли ляхи, росіяне, татари, турки; навіть закордонні ремонтьори приїздили в Запорожже і купляли там коней. Російським царевичам, наприклад Павлу Петровичу і инчим, ні які так не подобались коні, як запорожські. Російські сенатори теж знали смак в запорожських конях. Через те запорожські посланці, живучи якось-то дуже довго в російській столиці і довго клопочучись там перед сенатом про ріжні свої справи, писали листа в Січ: „Дуже просимо вашу вельможність (кошового отамана) і військову старшину прислати господину N (сенатору) пару цугових, або одного вер-

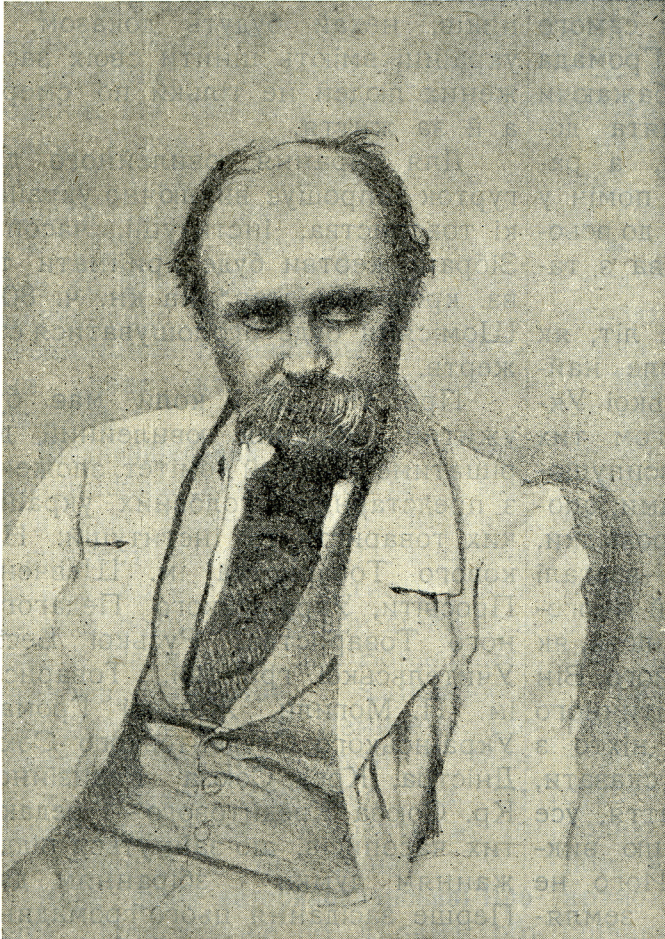
хового огиря, „авось“ вони швидче наше діло до сенату довезуть“.

А що сказати про рибальство у запорожців? Один історик сказав про це так: „козак коли не воює, то він табунщик, скотарь, а найбільш рибалка“. Рибальство і годувало запорожців і давало їм великий прибуток. Ото ж через те у

запорожців казали не ловити рибу, а добуватись:

Дніпровий, Дністровий,
Обидва лимани,
Із них добувались,
Справлялись жупани.
(Кінець буде).

Д. І. Яворницький.

До портрета Т. Г. Шевченка.

Сонет.

Хвала тобі, великий наш творець!
Твоїх пісень для нас безсмертні звуки,
Зо всіх співців—найкращий ти співець,
Співець журби народньої і муки.
Твої пісні—цілюще джерело
Життя людей в кріпацтві і неволі;
В своїх піснях карав еси ти зло,
Страждав за тих, хто був рабом в неволі.
Ось через що ти славен, наш Тарас,
Що все життя людське вложив в писання,
І віримо—прийде запевне час,
Коли справдяться всі твої бажання,
І залуна повсюди правди глас,
Звучи людей до праці і єднання.

Т. Романченко.

* * *

Над степом місяць випливає,
З могилами вітається,
На тих могилах сон-трава
Сумливо хилиться...
Срібляєта мла, блакитна ніч
Простяглась над лиманами.

Мовчить Дніпро. Заснула Січ
З могучими гетьманами...
Затих в степу козачий сміх,
Де кров гаряча лилася,
Лили сон-трава на костях їх
Журливо похилилася.

В. Тарноградський.

До 40-літнього ювілею літературної діяльності Івана Франка.

В будучому році мине сорок літ літературної діяльності великого українського письменника, ученого і громадського діяча—Івана Франка. На лихо ювілей застає письменника у дуже тяжкому стані: тяжка хвороба зломилася його здоровля, а обставини життя його такі, що він мусить жити тільки з самого літературного заробітку. Громада українських письменників, бажаючи ушанувати славного Ювілята достойним його заслуг даром, а разом із тим прийти йому на поміч у тяжку годину, звертатеться до всього українського громадянства з таким закликком:

„В р. 1913 минає сорок літ, як виступив на літературне поле найбільший письменник Галицької України Іван Франко. Протягом тих літ виходили з під його невсипущого пера численні поезії, драми, оповідання, повісти, наукові розвідки, критичні й публіцистичні—взагалі розвинув він таку широку й многосторонню літературну діяльність, як ніхто перед ним, ні після його. Він є також одим з творців політичного руху серед народніх мас. І ніхто з більшим правом не може сказати, що присвятив усе своє життя, усе своє знання, усю свою працю виключно рідному народові. Його не відстрашувало ні недовіря земляків, ні переслідування чужих, не побивався він ані за карієрою, ані за визначним становищем, ані за майном—і з цієї причини не докоряв своєму громадянству. І як коли й падали докори, кидалися слова гіркої правди і болю, то все і всюди з мотивів ідеальних, як вислов любови до народу. І тепер, після сорока літ безнастанного по-

жертвовання, коли його здоровля зломилася, а творчість зустріла перепони, опинився він в найневідрадініших обставинах.

Тому то тепер громаді слід показати свою вдячність і признання одному з своїх найкращих синів. Ювілейний дар Іванові Франкові нехай буде символом цієї пошани. Грошові жертви від заможних і бідних, від інтелігентів, селян і робітників, нехай будуть доказом, що українці вміють цінити своїх заслужених людей не тільки по смерті, а й за життя.

Для збирання ювілейного дару гурток запрошує виключно українські товариства, інституції, часописі. Зібрані жертви буде приймати тов. вз. кред. „Дністер“ на кн. ч. 8000. Щомісяця буде оголошуватися стан жертв.

Про те, як і коли має бути ужитий зібраний ювілейний дар, рішатиме окремий комітет, зложений з представників головних українських товариств та інституцій: Наукового Товариства ім. Шевченка, Просвіти, Українського Педагогічного Товариства, Руської Бесіди, Учительської громади, Товариства ім. П. Могили, Жіночої Громади, Українського Студентського Союзу, Дністра, Кред. Союзу Ревізійного, Кр. Союзу Кредитового—і редакцій тих часописів, що займаються піддержанням думки і збиранням дару. Перше засідання цього громадянського комітету скликано буде в січні 1913 р.

Під листом цим підписалися: В. Винниченко, В. Гнатюк, О. Кобилянська, М. Коцюбинський, Ів. Кревецький, В. Панейко, В. Стефаник, Г. Стрипський, С. Томашівський, Іван Труш, Леся Українка, С. ґфремов“.

3 українського життя.

У Катеринославщині.

Панихида по Шевченкові. 26 фе-
враля в 1 ч. дня одправлено було
в Соборі заходом „Просвіти“ пани-
хиду по Шевченкові. Правив о. Д.
Страховський, який перед панихи-
дою сказав дуже гарну, чулу про-
мову, зазначивши в ній високий,
ідеальний характер поезії Шевчен-
ка, перейнятої глибокою любовію до
людини. На панихиді було біля 200
людей. Підчас співу „Со святими
упокой“ і „Вічна пам'ять“ усі по-
ставали навколішки.

◆ „Южная Заря“ присвятила в
день 26 фебр. (№ 1717) дві статті
Шевченкові: передову „По поводу
сегодняшней годовщины“ і „Забы-
тые слова (къ шевченковской го-
довщинѣ)“.

Шевченківський концерт уряжає
катеринославська „Просвіта“ 4 мар-
та в залі Комерційного Зібрання.
У концерті беруть участь: д-ка Ма-
лютина, артистки й артисти Харь-
ківської російської опери дд-ки Оси-
пова й Ратмирова, д.д. Бондаренко,
Данилов, Кайданов, і Каневський;
д-ка Дорошенко і д. Денисенко (де-
кламація); хор під орудою д. Мен-
целя, кобзарь Кожушко та др.
Перед концертом промовить вступ-
не слово Д. І. Дорошенко.

**Нова філіякатеринославської Про-
світи.** „Присутствіе по дѣламъ объ
обществахъ“ на засіданні своєму
24 фебраля дозволило одкрити філію
катеринославської „Просвіти“ в с.
Перещепиній Новомосковського пов.,
в проханні ж дозволити філію в
с. Дієвці—одмовлено.

**Панихида по Шевченкові у селі
Мануйлівці** одбулася після служби у
місцевій церкві. Людей була повна
церква. Після панихиди роздавали-

ся портрети Шевченка і біографія
видання „Часу“.

Концерти і вистави. 4 марта в
Колонії недужих душею біля ст. Іг-
рень гуртком місцевих любителів
виставлено буде: „Невольник“ Шев-
ченка, після вистави—концертний
одділ.

◆ В середині марта в посьолку
Екатерининському біля ст. Ігреня
одбудеться шевченковське свято, в
будинку місцевої школи.

◆ Кобзаря Кожушка, який пе-
ребува тепер у Катеринославі, за-
кликано на 10 марта до Катерино-
дару, для участі в шевченковсько-
му концерті.

◆ 11 марта мануйлівська „Про-
світа“ упоряжає загально-доступний
народний концерт пам'яті Шев-
ченка.

Портрет Шевченка було повішено
27 фебраля в столовій нижнедні-
провських майстерень. Портрет цей
—великий, олійними фарбами,—за-
мовила рада бібліотеки служащих
ще торік, на пам'ять 50-літніх ро-
ковин смерті поета. Малював порт-
рет художник Сапожников. Коштує
цей портрет 75 рублів.

Свято „білої ромашки“ має одбу-
тися в м. Петриківці Новомосков.
повіту в початку мая на користь
сухотних слабих. Буде уряжено на-
родню гулянку, з концертним одді-
лом, у якому візьмуть участь укр.
артисти й декламатори, хор та
співаки. Мають бути видані відозви
російською й українською мовами,
читатимуться популярні лекції про
сухоти.

Лекція по історії Катеринославщини.
18 фебраля, в залі I-ої Комерційної
школи одбулась заходами Архивної
Комісії лекція Д. І. Дорошенка на
тему „З історії заселення Катери-
нославщини“. У своїй лекції д. До-
рошенко звернув особливу увагу на

Запорожжя і його заслуги в справі заселення наших степів і оборони їх од татар. До лекції показано малюнки чарівного лихтаря з історії Катеринославщини і Запорожжя. Лекція була платна і зібрала біля 100 душ слухачів.

Загальні збори мануйлівської „Просвіти“ одбулися 19 фебруаля у власному будинку. Обмірковано біжучі справи, заслухано доклади літературно-бібліотечної, видавничої й літературно-артистичної секції і ревізійної комісії. Доклади ці буде подано в слідуячому числі „Дніпр. Хвиль“. Прийнято 16 нових членів і обібрано нову Раду. До Ради увійшли з старих радників: дд. Сторубель, Слісаренко, Гавриленко, Ризоль, Герус; нові члени Ради: Н. М. Дорошенко, дд. Чернорот і Грабовий. Кандидатами обібрано дд. Татарина і Митруса.

Музей імени А. Поля у Катеринославі збогатився недавно дуже цінними придбаннями. Предсідатель новомосковської земської управи д. Магденко подарував повний комплект запорожського убрання: жупан з червоного кармазину, підбитий татарською матерією, з вільотами, обшитими срібним позументом; „куртас“ (домашня куртка), теж з червоного кармазину, обшитий темно-червоною, шевковою тасьмою; червоні штани, два аршини завширшки в поясі. Убрання це зберігалось до 1780 року в родовому маєтку Магденків на Чернигівщині, а після 1780 р. в маєтку Магдалиновці новомосковського повіту.

З інших річей треба зазначити три срібні браслети східньої роботи, знайдені в новомосковському пов. і подаровані до музею селянином Дм. Козачиною; два бронзові серпи, викопані селянином с. Підгороднього Ом. Махном і ним же

подаровані; серпи—широкі, т. зв. новоросійського типу. Придбано до музею деревляну фігуру росп'ятого Христа, трохи меншу од натурального зросту, — з новомосковської церковної церкви; кам'яну бабу з новомосковського пов., золоту брошку, знайдену в тому ж повіті біля маєтку Кащенко, та багато дрібніших річей.

По Україні.

Шевченкові роковини у Києві. 26 фебруаля у Софійському Соборі було одправлено панахиду з приводу 51-х роковин смерті Т. Г. Шевченка.

Концерт пам'яті Шевченка. 9-го марта у Києві український клуб улаштує в театрі Народнього дому урочистий концерт пам'яті Шевченка.

Шевченкове свято у Полтаві. Полтавське товариство „Баян“ та рада „Полтавського українського муз.-драм. гуртка“ влаштовують два вечора пам'яті Шевченка.

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченка. 26 фебруаля відбулося засідання об'єднаного комітету в справі постанови пам'ятника Шевченкові; до цього комітету надішло чимало листів од художників скульптурів з запитаннями в справі конкурсу проєктів пам'ятника.

Шевченко в перекладі на англійську мову. Вже чимало є перекладів Шевченка на чужих мовах; з деякого часу твори нашого кобзаря перекладено на німецьку, французьку, польську, російську мову, а оце недавно д-ка Войнич почала перекладати його твори і на англійську мову.

Шевченкове свято у Варшаві. У Варшаві наші земляки готуються влаштувати великий концерт пам'яті Шевченка 10 марта.

Панихида по Шевченкові у Миколаєві. 26 фебруаля гутешньою просвітою було одслужено панихиду по Шевченкові в Адмиралтейському соборі. Народу була сила.

Готуються до Шевченковського свята на Далекому Сході. На далекому сході живе чимало наших земляків і вони теж святкуватимуть роковини Шевченка, для цього випишують українські книжки, календарі, щоб їх продавати підчас концертів.

† **Юх. Грибниук.** 22 фебруаля помер у Петербурзі український громадський діяч д-р Юхим Грибниук. Покійний брав діяльну участь у всіх українських товариствах у

Петербурзі. Особливо багато попрацював він у запомоговому товаристві ім. Шевченка, Добродійному Видавничому Товаристві і в Громаді. Ні одного великого українського вечора в Петербурзі не проходило без його живої участі, особливо прихильно ставився небіжчик до укр. студентської молоді, і через те мав серед неї велику популярність. На похороні говорено українські промови і зложено кілька вінків од різних українських товариств. Небіжчик родом був з Поділля, а в Петербурзі лікарював з 15 років.

Суд над редактором „Української Хати“. 13 марта у Київській суловій палаті одбудеться суд над редактором „Україн. Хати“ Павлом Богацьким за статтю „Ганна Барвінок“, уміщену в № 7—8 за 1911 рік.

Обороти української книгарні у Харькові. Минулого року Харківська українська книгарня вторгувала на 2 тисячі карб. більше, ніж позаторік. Добре продаються і хатні вироби українські: глечики, рушники но що.

Товариські крамниці. В містечку Германівці у Київщині товариська крамниця, яка існує всього рік, дала чистого прибутку 1400 карб.

Камень-Подільська товариська крамниця з прибутків асигнувала на допомогу голодним 300 карб. і на право вчення учням незаможних батьків-членів товариства 500 кар.

◆ **Звістки з Харькова.** Комісія, що впоряджає читання з чарівним лихтарем, постановила замовити малюнок до українських чатань: „Гайдамаки“ Шевченко, Про братства, „У неволі“, „Орися“ Куліша та ин.

◆ Харківське губернське земство запросило відомого знавця української історії та письменства Ореста Левицького викладати ці науки на учительських курсах у Харькові.

◆ У Харківщині Ново-Рибинівське позичкове товариство, Богодухівського повіту, що відкрилося 1 мая минулого року, odkриває склад хліборобських машин, дахової бляхи й лісних матеріялів. Прибутку з своїх операцій товариство мало досі 1410 руб.

Бібліотеки з українським відділом. У селі Бабинцях (Уманськ. повіту) у Київщині було 609 книжок на російській і українській мовах. Найбільше питали селяне українських книжок.

Нова книгарня з українським відділом. В Лубнях зосновується спеціальна книгарня з українським відділом, де можно буде доставати усі цікаві книжки українською мовою.

Вечірні курси для дорослих. В селі Ігнатки, Ямпольського повіту на Поділлі селяне

на сході постановили просити начальство, щоб у них odkрили вечірні курси для дорослих. Прохання селян задоволено.

Лист од переселенців з Сібіру. На Волині одержано листа од переселенців з проханням про допомогу; переселенці, не маючи шматка хліба для своїх дітей і для себе, вдаються до земляків, хоч за маленькою допомогою, аби не вмерти з голоду.

Українські вистави по селах. В селі Шабалинові, Сосницького повіту, в земській школі любителі грали комедію Карпенка-Карого „Чумаки“. Людей було повно.

◆ У містечку Глодоси на Херсонщині, в неділю 5 февраля у двох-класовій школі одбулася вистава, грали пьесу „Розумний і Дурень“ Карпенка-Карого.

◆ У Красному Куті 2 февраля любителями було виставлено драму Кропивницького „Доки сонце зійде, роса очи виїсть“.

Труси між членами Житомирської Просвіти. Поміж членами Житомирської Просвіти зроблени труси, і хоч нічого нездоzwольного не знайшли, а все таки ходять чутки, що Просвіту з всім закрюють, тим більше, що до цього нацьковує права преса.

Нещастя. В Олександровську на Катеринославщині була бесіда православних, місіонерів з баптистами. Хтось крикнув „пожар!“ Счинився заколот, підчас якого було покалічено душ 20; людей на бесіді було 2000, хто крикнув, невідомо.

Сільсько-господарський передвижний музей. Київське губернське земство почало виробляти програму двох передвижних сільсько-господарських виставок-музеїв.

Переселення. У 1911 році з Поділля переселилось на Азіятські замлі з Росії 570 сімей (2592 душі).

Нове українське товариство. У Харькові губернське земське присутствіє по справах товариств та спілок зареєструвало статут українського літературно-художньо-етнографичного товариства імени Григорія Квітки-Основьяненка.

Дозвіл користуватися українською мовою при навчанні дітей. В январі шкільна комісія при Олександрійській земській управі на Херсонщині постановила доzwолити вчителям земських шкіль користуватись „українськимъ нарѣчіємъ“ при навчанні дітей у першому одділі.

Агрономічна допомога. Волинське губернське земство odkрило господарські склади: в Рівному, Острозі і Шепетівці. На складах будуть продаватись: машини, штучний гній

насіння з трав, а також дрібні господарські причандали.

Український гурток у Курщині. У Курщині є „русько-малоруський кружокъ музыкально-драматическаго искусства“; цей кружок робить часом українські вистави; 31 янв. було виставлено „Хмару“.

Добрий учинок. В селі Великих-Бубнах у Полтавщині сільська громада постановила закрити усі пивні.

Новини нашого письменства.

Микола Вороний. Ліричні поезії. Том I. Видавництво „Дзвін“, Київ 1912. Ст. 144. Ц. 80 к.

У нас багато людей пише вірши, але справжніх поетів серед них дуже небагато. Один з таких справжніх поетів—Микола Вороний, талановитий лірик, автор дуже гарних по формі і оригінальних по змісту віршованих творів. Здається, нема більш старої і більш виспіваної на всі лади теми, як кохання, але й на цю тему уміє сказати наш поет своє власне слово, висловити свіжу думку, прибрати її в зграбну, делікатну форму. А з віршів Вороного на громадські мотиви давно вже придбали собі широкую славу його „Євшан—зілля“ і „На свято відкриття пам'ятника Іванові Котляревському“. Вірші Вороного були досі розкидані по різних збірниках, альманахах і часописах. Тепер їх зібрано до купи і кожен, хто любить справжню поезію, може тішитись, маючи в руках цю гарну книжку, видану дуже чепурно.

◆ У Катеринославі вийшли недавно такі укр. книжки: Д. І. Яворницький. Три несподівані стрічі. Кат—в. 1912. Ст. 39. Ціна 25 коп.

С. Васильченко. Циганка. (З шкільного життя). Кат—в. 1912. Ст. 71. Ціна 15 коп.

◆ У Києві вийшла цікава книжка Т. Осадчого „Українське селянство та його історична доля“, історично-статистична розвідка. Стор. 42. Ціна 20 коп.

Нова праця про козаччину. Недавно вийшла у Львові коштом наукового товариства імени Шевченка дуже цінна праця „Жерела до історії України-Руси, т. XII, Матеріали до історії української козаччини, видані під загальною редакцією Мих. Грушевського. Акти до Хмельниччини, зібрав і видав Мирон Кордуба“. У Львові 1911. Ст. 545. Львівське Наукове Т-во імени Шевченка почало видавати документи до історії козаччини, які

зберігаються по різних збірках і архивах, переважно закордонних. Кілька членів товариства взялося переглянути ті архиви і по-вибирати з них те, що стосується до нашої історії, а потім знайдені матеріали друкуються під загальною назвою „Жерел до історії України—Руси“. В оцьому томі, що недавно вийшов, зібрано документи, які переховувалися у Відні, в державному архиві. Ці документи уявляють з себе дипломатичну переписку за часів Хмельниччини між Польщею, Австрією, Трансильванією, Венецією й Турцією. Переписка ця, ведена на латинській, німецькій, польській і італійській мовах, зачіпала українські справи і подає багато цікавого матеріалу до історії гетьманування Б. Хмельницького (1648—1657 років). Особливо інтересна переписка Б. Хмельницького з семгородським (або трансильванським) князем Ракочі, як вони збиралися поділити між собою Польщу. Всі ці матеріали зібрав і видав український учений з Буковини Мирон Кордуба. Він же умістив з початку збірки чималеньку розвідку „Боротьба за польський престол по смерті Володислава IV“, в якій зупиняється на політиці Хмельницького при виборі на польський престол Яна—Казимира, і на його зносинах з Юрієм Ракочі.

Оцінити як слід цю поважну наукову працю—це діло вчених спеціалістів. А ми тут позволимо собі тільки одну маленьку увагу: нас дуже неприємно вражає якась кумедна мова статті самого редактора збірника, д. Кордуби. Поруч з галицькими місцевими словами, провінціалізмами, як їх звуть, і які мало зрозумілі, скажемо, для українця з Катеринослащини або Полтавщини, зустрічаємо московські слова, замість яких любісінько можна було б ужити наські слова. Д-ій Кордуба пише; „жєнитьба, принудили, розговори, освободити“. Невже він не знає слів: „одружіння, примусили, розмови, визволити?...“ Коли не знає цих слів д. Кордуба, так же ж головним редактором усього видання підписаний проф. М. Грушевський, невже він не звертає уваги на таку покаліченість мови? А дуже шкода, бо Наукове Т-во імени Шевченка у Львові, це ж наша Академія Наук, і вона б повинна більш од усіх пильнувати чистоти й досконалости нашої літературної мови.

Понятенко П. Культура, національність та асиміляція в їх взаємних стосунках. К. 1912. ст. 68. Ціна 20 коп.

Автор цієї книги звівний у нас з своїх статей про національну справу, які місти-

лися у „Вільній Україні“, „Літерат.-Наук. Вістнику“, „Раді“, „Світлі“ та др. виданнях. Цю справу він знає дуже добре і вміє її гаразд з'ясувати. От і в цій своїй праці він дуже дотепно й цікаво виявляє, що таке культура і як вона передається од одного народу до другого,—що таке нація, з яких прикмет або елементів складається вона, яку вагу має для кожного народу зберігання його національної окремішності, і як багато тратить людина духовної сили, коли цурається своєї рідної мови, зрікається звязку з своїм народом; нарешті—яке лихо од такого зрікання свого і приставання до чужого („асміліяція“—по вченому) для всякого народу. Автор підкріплює свої думки силою прикладів і наводить погляди на зачеплену ним справу ріжних видатних учених і письменників. Книга читається з великим інтересом, і ми радимо її кожному, хто цікавиться такою важною в наші часи справою, як національне питання.

Д о п и с и.

Новоузіньський повіт на Самарщині. Українці. І куди тільки недоля, злидні та мало-земельність не пороскидали українців з свого рідного краю—України! Здається, немає такого кутка в Росії, деб не було українця. От, наприклад, на Самарщині, за тисячі верстов од України живе мало не півтора-ста тисяч українців. В одному тільки Новоузіньському повіті є 46 українських сел, в яких налічується 69726 мешканців—це по відомостям Новоузіньського повітового земства за 1900 рік, а з того часу минуло-ж вже 11 років, за який час, напевне, прибавилось тут українців ще не менше як тисяч з 10, і всі ці українські села роскидані майже по всій території повіту проміж сел великоруських. Бува так, що на цілу волость, у кілька тисяч мешканців,—тільки одно невеличке українське село з 7—8 десятками дворич. І все ж наші люде держаться свого, кохаються в своїому рідному. По де-яких селах, в хатках переселенців, під образами, ви побачите вишивані рушники, навіть ще й печі та груби є размальовані півниками та квіточками, співають рідні пісень. Розмовляють своєю рідною—українською мовою. Правда, вже не тією чистою, як от на самій Вкраїні, а трохи покаліченою. Таких слів як: навіть, але, годинник, цебер, завше, хвилі, вже не чутно, замість них говорять: „всігда, часи, но...“ Виною цьому те, що в школі учать по велико-

руському та й на вулиці доводиться зустрічатися з „кацапами“ доволі часто. Української-же літератури по шкільних бібліотеках немає, за винятком „Кобзаря“ невеличкого, допотопного, Єнеїди, творів Квітки-Основьяненка та „Розмов про чорний пар“—Чикаленка, та й ці книжки є не по всіх бібліотеках. А все ж таки знов кажу, всі переселенці в Новоузіньському повіті—люблять своє рідне. Ось доказ цьому. Років з 12 тому назад в сел. Покровську завітала українська труппа Фігнера-Бурлаченка і дала дві вистави, так на виставах народу було повнісінько. І коли артисти виїхали з слободи, багацько парубків казало, що наче у них обірвалось щось в середині і болить. Як-би гарно було, колиб артисти всігда грали у нас. Після цієї першої ластівки з України в слободі бували ще труппи: Мирова-Бедюха і Луциньської. Після останньої в слободі з'організувався свій любительський гурток і дуже добрячий. Років через два гурток роспався, але до цього часу, що року збирається новий гурток і дає вистави. В 1910—1911 р. під орудою того, хто пише ці рядки, виставлялись пьєси: Безталанна, Веселі Полтавці, На різдвяних Святах—К. Гай-Шкоди, Панна Штукарка, Нахмарило, Мати-Наймичка, Жидівка Вихрестка і інші. А коли на зимовий сезон завітає яка труппа в Саратов—це місто в 7 верст. од сел. Покровської, то багацько слобожан заможних і навіть бідних буває на виставах. Останні туди й назад в Покровську слободу, ходять пішки.

Матеріальне становище наших переселенців не можна сказати, щоб було дуже кепське, тільки от недорід останніх 7 років багацько пошкодив ім у хозяйстві.

К. Гай-Шкода.

Київ. З життя української студентської молоді. Вь кінці январа одбулись загальні збори „гуртка натуралістів“ при Київському політехнічному інституті. Це були перші збори після торішніх розрухів, що так багато лиха принесли вищій школі.

Міністерський циркуляр, яким заборонено зібратись студентам, зробив неможливою нормальну роботу не тільки в економічних-земляцьких товариствах, а і в наукових гуртках. Правда, для останніх зроблено виняток, то б то на них не поширюються ніби утиски, але цей виняток все ж не забезпечує наукових гуртків од руйнівного впливу загального стану вищої школи. Зазнав лиха за ці часи і „гурток натуралі-

тів". Спершу, коли гурток заснувався, він став твердо на ноги і розпочав досить широку діяльність. Цьому допомогало те, що на чолі гуртка стояли видатні професори, що своєю працею й теплою прихильністю підіймали й приохочували студентство до наукової праці. Гурток не обмежувався тільки теоретичними дослідями, а клопотався і про те, щоб повертати свою роботу до діяльності, яка б мала й практичне значіння. За для цього було засновано термінологічну комісію, котра збирала і систематизувала українську термінологію з природознавства та сільського господарства, щоб потім цим матеріалом користуватись для видання популярної української літератури. Було також ухвалено видавати журнал „Природа України“ на російській і українській мові. Дякуючи участі професорів, гурток мав змогу одержувати від Інституту й потрібну грошову допомогу. Так велась справа до забастовок. Коли ж насунула і повисла над вищою школою чорна хмара, життя не усміхнулось і „гурткові натуралістів“.

Кращі з професорів і найближчі співробітники гуртка мусіли не своєю волею покинути політехнічний інститут. Це одна з найбільших утрат за для гуртка. Разом з цим гурткові довелося обмежити свої надії на субсидію од інституту, бо професура зараз ставиться неприхильно до його (гуртка) діяльності. Звичайно, причину цих відносин вгадати не довго,—тут стоять на перешкоді українські статті в журналі, українська термінологічна комісія і т. п., з чим офіційність за руку боїться ходити, і от, „гурток натуралістів“ за браком коштів мусів, зупинившись на першому випуску „Природи

України“, одмовитись видавати надалі журнал, повідомивши про це своїх передплатників і повернувши їм гроші. Підрахувавши, таким чином, свої втрати на загальнім зібранні, „гурток натуралістів“ все ж не кидав розпочатої справи, закликає своїх членів і співробітників знову до праці, сподіваючись, що коли життя вищої школи з часом переміниться, гурток зуміє при кращих умовах підняти свій прапор вище.

Студент К. К.

КНИЖКИ, НАДІСЛАНІ ДО РЕДАКЦІЇ:

- Воропай Семен. Намисто. Одеса. 1912. Стр. 16. Ціна 10 коп.
 Горький М. Ярмарок в Голтві. Переклав М. Данько. Київ. 1911. Ст. 20. Ціна 4 к.
 Грінченко Б. Якої нам треба школи. Книжки пам'яті Насти Грінченко. № 4. Вид. М. Грінченко. Київ. 1912. Ст. 24. Ціна 4 к.
 Грінченко Б. Оповідання про Івана Котляревського. Книжки пам'яті Н. Грінченко. № 5. Вид. М. Грінченко. К. 1912. Стр. 32. Ціна 5 коп.
 Звіт діяльності музич.-драматичної спілки „Українська Хата“ в Одесі за 1911 рік. Одеса. 1912. Стр. 12.
 Плющ О. Твори, том II. Одеса. 1912. Стр. 168. Ціна 60 коп.
 Понятенко П. Культура, національність та асиміляція в їх взаємних стосунках. Видавництво „Зоря“ № 12. Київ. 1912. Ст. 68. Ціна 20 коп.

Редактор-видавець К. Котов.

Контора «ДНІПРОВИХ ХВИЛЬ» прохає ш. передплатників, які не заплатили ще всіх грошей, поспішити внести, що з їх належить, щоб не було припинки у висилці часописі.

Вийшла у Катеринославі нова книжка С. ВАСИЛЬЧЕНКО:

ЦИГАНКА

(з шкільного життя).

стор. 71, ціна 15 коп.

Продається по всіх українських книгарнях у Києві, Харкові, Полтаві, Одесі, Катеринославі та инш. городах.

В УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ (Київ, Безанівська, 8)

можно дістати всякі українські книжки, де б вони і ким би не були видані. Великий вибір портретів українських письменників, гетьманів, артистів, картин на українські сюжети і великий вибір усяких листовних карток.

КАТАЛОГИ ШЛЮТЬСЯ ДАРОМ.

Катеринослав. Друкарня К. А. Андрущенко, Стародворянська, 5.